

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P.15.100. – Współdziałanie wojewódzkich konserwatorów zabytków oraz jednostek samorządu terytorialnego
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	1. Tadeusz Lewandowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 94661 z dnia 2 kwietnia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 5-6) 2. Karol Gromotka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93049 z dnia 18 marca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Koronowie, plac Zwycięstwa 1, 86-010 Koronowo ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Stanisław Gliszczyński, Burmistrz Koronowa ² . (dowód: akta kontroli str. 181-182)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie³ Najwyższej Izby Kontroli współdziałanie Burmistrza z Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków⁴ w celu ochrony i opieki nad zabytkami w latach 2013-2015 (do 28 lutego)⁵ nie było wystarczające.

Po nowelizacji ustawy o ochronie zabytków w 2010 r.⁶ Urząd nie podjął działań mających na celu aktualizację Gminnej Ewidencji Zabytków⁷. Karty adresowe ewidencji założono w lipcu 2006 r. i od tego momentu GEZ nie aktualizowano.

W okresie objętym kontrolą Gmina Koronowo nie posiadała obowiązującego gminnego programu opieki nad zabytkami. Do 2011 r. obowiązywał *Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2008-2011* przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Koronowie w kwietniu 2008 r., a prace nad kolejnym nie zostały jeszcze zakończone.

W latach 2013-2015 (do 28 lutego) Burmistrz pozytywnie zweryfikował wnioski i wypłacił dwie dotacje z naruszeniem uchwały Rady Miejskiej w Koronowie nr XXVI/250/12 z dnia 27 września 2012 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji z budżetu Gminy Koronowo na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych⁸, bowiem przy podejmowaniu decyzji o ich przyznaniu wnioskodawcy nie przedłożyli kosztorysów zatwierdzonych przez WKZ, natomiast dotacje wypłacono mimo braku kosztorysów powykonawczych z przeprowadzonych prac z uwzględnieniem kosztów zakupu materiałów, przelewów potwierdzających zapłatę i protokołów odbioru końcowego prac.

¹ Zwany dalej: „Urzędem”.

² Zwany dalej: „Burmistrzem”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Zwany dalej: „WKZ”.

⁵ Okres objęty kontrolą NIK.

⁶ Ustawa z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 75, poz. 474 – ustawa wygasła z końcem dnia 6 czerwca 2013 r.), dalej: „ustawa o zmianie ustawy o ochronie zabytków”.

⁷ Zwana dalej „GEZ”.

⁸ Dalej: „uchwała Rady Miejskiej z 2012 r.”

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań dotyczących prowadzenia gminnej ewidencji zabytków i współpraca w tym zakresie z Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

Opis stanu faktycznego

1. Według stanu na dzień 23 kwietnia 2015 r. GEZ zawierała 261 kart adresowych sporządzonych w lipcu 2006 r.

Zgodnie z danymi uzyskanymi w trakcie niniejszej kontroli od WKZ⁹, na obszarze Gminy Koronowo znajdowały się 563 zabytki nieruchomości, z tego 34 wpisane do rejestru zabytków, 529 objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

Innych zabytków Gmina Koronowo nie posiadała.

(dowód: akta kontroli str. 7-19; 308; 407-419)

2. Pismem z dnia 2 grudnia 2010 r. WKZ przekazał do Urzędu wykazy zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez WKZ oraz innych zabytków znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków.

Po otrzymaniu powyższego wykazu nie podjęto działań w celu uzupełnienia (uaktualnienia) kart adresowych tworzących GEZ.

(dowód: akta kontroli str. 20-29)

3. Wykaz zabytków nieruchomości otrzymany w 2010 r. od WKZ włączony został do ogólnej dokumentacji związanej z realizacją obowiązków dotyczących opieki nad zabytkami Urzędu, prowadzonej przez osobę zatrudnioną na stanowisku ds. Opłat Planistycznych i Adiaczeńskich w Wydziale Inwestycji, Planowania i Rozwoju Urzędu.

Wykaz zabytków nieruchomości objętych GEZ został podany do publicznej wiadomości, jako składnik Gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2008-2011, stanowiącego załącznik do uchwały Nr XIX/231/08 Rady Miejskiej w Koronowie z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta i gminy Koronowo”.

(dowód: akta kontroli str. 183)

Z powyższego wykazu, do badania w zakresie założenia kart adresowych dla zabytków ujętych w przedmiotowym wykazie wytypowano 41 zabytków i ustalono, że dla zabytków tych założone zostały karty adresowe, które zawierały wszystkie dane wymagane § 17 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 166)

4. Do badania w zakresie założenia kart adresowych wytypowano także wszystkie 34 zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez WKZ oraz 50 z 529 zabytków nieruchomości objętych wojewódzką ewidencją zabytków. W przypadku 55 zabytków karty adresowe założono w lipcu 2006 r., ale zawierały one wszystkie dane wymagane dla kart adresowych wskazane w powyższym rozporządzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 161-165)

5. W latach 2013-2015 (do 28 lutego) do rejestru zabytków nieruchomości wpisano jeden zabytek położony na obszarze Gminy Koronowo¹¹.

⁹ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.), dalej: „ustawa o NIK”.

¹⁰ Dz. U. z 2011 r. Nr 113, poz. 661.

¹¹ Zespół kościoła pocysterskiego obecnie parafialnego: dzwonnica, cmentarz przykościelny, historyczne ogrodzenie cmentarza, spichlerz przy plebanii.

W tym samym okresie nie podejmowano działań w celu wpisania do tego rejestru innych zabytków nieruchomych.

(dowód: akta kontroli str. 30)

6. W badanym okresie GEZ nie obejmowała innych zabytków wyznaczonych przez Burmistrza, o których mowa w art. 22 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹².

(dowód: akta kontroli str. 30)

7. Sposób prowadzenia GEZ oraz przechowywania kart adresowych nie został w Urzędzie określony. Karty adresowe stanowiące GEZ były przechowywane w Wydziale Inwestycji Planowania i Rozwoju Urzędu w segregatorach umieszczonych w szafie zamykanej na klucz.

(dowód: akta kontroli str. 168-169)

8. Sposób dokumentowania czynności sprawdzenia karty adresowej przez Burmistrza Koronowa oraz daty włączenia jej do GEZ również nie zostały uregulowane. Inspektor z Wydziału Inwestycji i Rozwoju, odpowiedzialny za prowadzenie GEZ poinformowała, że dotychczas nie było sytuacji, aby włączano obiekt zabytkowy do GEZ.

(dowód: akta kontroli str. 48; 168-169; 321-323)

9. Zadania w przedmiocie prowadzenia GEZ oraz inne zadanie z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami¹³ w Urzędzie realizowała jedna osoba z Wydziału Inwestycji i Rozwoju. Wydatki związane z jej zatrudnieniem w latach 2013-2014 wyniosły 125,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 39; 48)

10. Z 34 zabytków z terenu Gminy Koronowo wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych, własnością Gminy były trzy obiekty, tj. Ratusz - budynek główny, synagoga oraz most kolejki wąskotorowej, który w badanym okresie został zagospodarowany na cele użytkowe.

(dowód: akta kontroli str. 31; 186-187)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Nie założono kart adresowych dla:

- dwóch obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków¹⁴, tj. dla cmentarza i dla ogrodu cmentarza przy kościele św. Anny w Łąsku Wielkim,
- 27¹⁵ zabytków nieruchomych objętych wojewódzką ewidencją zabytków, którą WKZ przekazał Gminie w 2 grudnia 2010 r., czym nie wypełniono obowiązków wynikających z art. 22 ust. 5 Ustawy w związku z art. 22 ust. 4 tej ustawy oraz art. 6 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 161-165)

Odpowiedzialny za powstanie powyższych nieprawidłowości Burmistrz Koronowa wyjaśnił, że niezakończenie aktualizacji ewidencji założonej w lipcu 2006 r. spowodowane było systematycznym uaktualnianiem wykazu przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Karty adresowe zostały wykonane w programie przekazany przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków (WUOZ). Wzór kart opracowany przez Narodowy Instytut Dziedzictwa ulegał kilkakrotnie zmianie w ostatnich latach, co utrudniało aktualizowanie danych. W związku z tym Urząd posługiwał się wykazem zabytków systematycznie uaktualnianym przez WUOZ. Burmistrz dodał, że nie był wcześniej informowany, że występują trudności w zakresie wykonania gminnej ewidencji zabytków zgodnie z przepisami. Zapewnił, że uzupełnienie brakujących kart nastąpi w bieżącym roku.

(dowód: akta kontroli str. 321-323; 403-406)

¹² Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm., dalej: „Ustawa”.

¹³ Zadanie własne gminy określone w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.).

¹⁴ na 34 objętych niniejszą kontrolą (5,9%).

¹⁵ na 50 objętych niniejszą kontrolą (54%)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że niesporządzenie kart adresowych skutkuje niemożliwością sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Współpraca z Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków przy sporządzaniu gminnego programu opieki nad zabytkami

Opis stanu faktycznego

1. Gmina Koronowo nie posiadała obowiązującego gminnego programu opieki nad zabytkami. Do 2011 r. obowiązywał *Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2008-2011* przyjęty uchwałą nr XIX/231/08 Rady Miejskiej w Koronowie z 30 kwietnia 2008 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta i gminy Koronowo”.

Zgodnie z zawartymi w tym programie postanowieniami Urząd miał obowiązek prowadzić rejestry realizacji zadań objętych programem, zmian w obiektach zabytkowych oraz postulatów mieszkańców dotyczących opieki nad zabytkami, a także sporządzać sprawozdania dla organu stanowiącego z realizacji programu. Wymienionych obowiązków nie realizowano.

(dowód: akta kontroli str. 49-139)

Burmistrz Koronowa wyjaśnił, że był przekonany iż powyższe obowiązki były na bieżąco realizowane przez Wydział Inwestycji, Planowania i Rozwoju.

(dowód: akta kontroli str. 321-323)

2. W lutym 2015 r. wystąpiono do WKZ o zaopiniowanie projektu *Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta i gminy Koronowo na lata 2015-2018* i uzyskano opinię pozytywną jednak do dnia 24 kwietnia 2015 r. nie opracowano projektu programu uwzględniającego uwagi WKZ¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 142-143; 321-323)

3. W okresie objętym kontrolą do WKZ wystąpiono o uzgodnienie jednego projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego¹⁷. Z uwagi na brak wyznaczenia na obszarze objętym miejscowym planem stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej WKZ nie wniósł uwag.

(dowód: akta kontroli str. 148-160)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Burmistrz nie sporządził gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2012-2015 i tym samym nie wypełnił obowiązku wynikającego z art. 87 ust. 1 Ustawy.

Burmistrz Koronowa podał, że na terenie miasta i gminy Koronowo w ostatnim czasie nastąpiły liczne zmiany dotyczące danych adresowych. Wprowadzono nazwy ulic tam, gdzie obowiązywała numeracja ciągła. Proces ten znacznie utrudniał przygotowywanie nowych kart gminnej ewidencji zabytków. Aktualnie trwa sporządzanie gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2015-2018. Została przygotowana koncepcja, która była wstępnie zaopiniowana przez WKZ.

(dowód: akta kontroli str. 403-404)

¹⁶ Uwagi WKZ dotyczyły:

- liczby sumującej obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków (529 zabytków);
- uzupełnienia części dotyczącej podstawy prawnej, w szczególności uwzględnienie Krajowego Programu Opieki nad Zabytkami;
- doprecyzowania relacji gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami przyjętymi na poziomie powiatu i województwa;
- rozszerzenia opisu zagadnień związanych z obecnie prowadzonymi pracami konserwatorskimi przy obiektach wpisanych do rejestru, będących własnością Gminy, tj. budynku synagogi i ratusza.

¹⁷ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Tuszyny - Makrum” dla terenów położonych w mieście Koronowo.

W ocenie Izby brak gminnego programu opieki nad zabytkami może negatywnie wpływać na efektywność wykonywania celów wskazanych w art. 87 ust. 2 Ustawy, polegających m.in. na: włączeniu problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, zahamowaniu procesów degradacji zabytków i doprowadzeniu do poprawy stanu ich zachowania oraz podejmowaniu działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Wykorzystanie środków na opiekę nad zabytkami oraz współpraca w tym zakresie z Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

Opis stanu faktycznego

1. Na lata 2013-2015 w budżecie Gminy Koronowo w ramach rozdziału 92120-Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami zaplanowano wydatki na łączną kwotę 110 000,00 zł, w tym 40 000,00 zł na 2013 rok, 40 000,00 zł na 2014 rok, 30 000,00 zł na 2015 rok. W poszczególnych latach wydatkowano:

- 10 000,00 zł w 2013 r. na dofinansowanie prac konserwatorskich i remontowych polegających na izolacji fundamentów oraz odwodnieniu kościoła Świętego Wawrzyńca w Mąkowsku;
- 40 000,00 zł w 2014 r. na dofinansowanie robót budowlanych, polegających na utwardzeniu terenu w otoczeniu dzwonnicy i kościoła Świętej Anny w Łąsku Wielkim (10 000,00 zł) oraz na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zlokalizowanych w układzie urbanistycznym strefy konserwatorskiej „A” - dzielnica starego miasta (30 000,00 zł).

W okresie styczeń-luty 2015 r. w tej części budżetu żadnych wydatków nie poniesiono.

W kontrolowanym okresie wydatki na ochronę i opiekę nad zabytkami w ramach innych rozdziałów klasyfikacji budżetowej wyniosły:

- 255 010,03 zł w 2013 r. na renowację budynku Ratusza w Koronowie¹⁸;
- 313 110,31 zł w 2014 r. na rekonstrukcję i przebudowę budynku synagogi w Koronowie (prace konserwatorskie i roboty budowlane) wraz z adaptacją na cele kulturalno-oświatowe.

(dowód: akta kontroli str. 140-141)

W 2013 r. dotacja celowa w kwocie 30 000 zł na dofinansowanie realizacji inwestycji – prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zlokalizowanych w układzie urbanistycznym strefy konserwatorskiej „A” – dzielnica starego miasta, nie została wykorzystana ze względu na zbyt krótki okres przewidziany na sporządzenie i podpisanie umowy o udzielenie dotacji. Rada Miejska w Koronowie podjęła uchwałę¹⁹ o przekazaniu środków finansowych na przyznanie dotacji dopiero w dniu 23 grudnia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 140)

2. Gmina Koronowo nie posiadała oszacowanych potrzeb w zakresie nakładów finansowych związanych z remontami zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie Gminy.

W ocenie Burmistrza Koronowa, żeby dobrze oszacować takie potrzeby należałoby dokonać szczegółowej inwentaryzacji każdego zabytku. Dodał, iż dla tych obiektów, które były przedmiotem dotacji (most kolejki, ratusz) takie szacunki były robione, a do budżetu na bieżąco wprowadzane są środki na zabytki. Corocznie Gmina przeznaczyła 10 000 zł,

¹⁸ 20 000,00 zł stanowiły środki od Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego; 8 000,00 zł stanowiły środki od Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu; a 227 010,03 zł stanowiły środki własne Gminy.

¹⁹ Uchwała Nr XLIV/407/13 z dnia 23 grudnia 2013 r. w sprawie przyznania w roku 2014 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych.

a w roku 2014 i 2015 dodatkowo 30 000 zł m.in. na renowację kamienic będących własnością osób fizycznych.

(dowód: akta kontroli str. 321-323)

3. Rada Miejska w Koronowie uchwałą z czerwca 2006 r. przyjęła zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków. I tak:

- dotacja mogła być udzielona osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do zabytku wpisanego do rejestru na dofinansowanie nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, ustalonych na podstawie kosztorysu, wykonanego w roku złożenia wniosku;
- przeznaczeniem dotacji mogły być prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane obejmujące zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku; odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych; odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych; modernizacji instalacji elektrycznej; wykonanie izolacji przeciwwilgociowej; zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru; zakup i montaż instalacji przeciwpożarowej i odgromowej;
- dotacja mogła być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- łączna wysokość dotacji udzielonych z budżetu Gminy oraz innych źródeł sektora finansów publicznych nie mogła przekroczyć wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót;
- wniosek o dotację, zawierający wszystkie elementy wskazane w Uchwale należało złożyć do 31 marca roku udzielenia dotacji;
- przekazanie dotacji mogło nastąpić na podstawie umowy zawartej na czas nie dłuższy niż do dnia 15 grudnia roku budżetowego, określającej w szczególności: opis prac i termin ich wykonania; kwotę dotacji oraz termin i tryb jej płatności; tryb kontroli wykonania umowy; sposób rozliczenia dotacji; warunki i sposób zwrotu niewykorzystanej dotacji albo dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem; zobowiązanie do przestrzegania ustawy o zamówieniach publicznych;
- podmiot otrzymujący dotację należy zobowiązać do złożenia pisemnego sprawozdania merytorycznego i rozliczenia finansowego dotacji w terminie 30 dni od zakończenia realizacji zadania;
- środki finansowe mogły być przekazane po zakończeniu prac objętych umową i po przedstawieniu i przyjęciu sprawozdania z realizacji prac objętych dotacją.

(dowód: akta kontroli str. 144-147)

Dodatkowo Rada Miejska w Koronowie podjęła uchwałę nr XXVI/250/12 z dnia 27 września 2012 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji z budżetu Gminy Koronowo na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych, która dotyczyła obiektów z terenu strefy konserwatorskiej „A” – dzielnicy starego miasta. Uchwała ta umożliwiała dotowanie zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków, natomiast zlokalizowanych w części miasta wpisanej do takiego rejestru.

(dowód: akta kontroli str. 188-191)

4. W latach 2013-2014 Rada Miasta udzieliła czterech dotacji w łącznej kwocie 50 000 zł, z tego w 2013 r. - 10 000 zł na dofinansowanie prac konserwatorskich i remontowych polegających na izolacji fundamentów oraz odwodnieniu kościoła Świętego Wawrzyńca w Mąkowarsku oraz w 2014 r. - 10 000 zł na dofinansowanie rozbiórki zużytego technicznie utwardzenia terenu z betonu monolitycznego i wykonanie nowego z kostki Polbruk w otoczeniu kościoła Świętej Anny w Łasku Wielkim, a także dwie dotacje po 15 000 zł dla osób fizycznych na dofinansowanie prac konserwatorskich i remontowych

polegających na remoncie elewacji i wymianie pokrycia dachu budynków zlokalizowanych w układzie urbanistycznym strefy konserwatorskiej „A” – dzielnicy starego miasta²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 33)

5. W wyniku badania wszystkich dotacji stwierdzono m.in., że:

- w umowach zawarto zapisy określające zakres planowanych prac, wysokość udzielonej dotacji oraz termin i sposób jej płatności, tryb kontroli wykonania umowy, sposób rozliczenia dotacji, warunki i sposób zwrotu dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem;
- w umowach nie określano terminu realizacji prac²¹;
- o udzielonych dotacjach nie informowano Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, WKZ, Starosty Bydgoskiego, Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- wykaz udzielonych dotacji znajdował się w dokumentacji gromadzonej na stanowisku pracy zajmującym się zabytkami – nie był podany do publicznej wiadomości;
- strony otrzymujące dotację zobowiązane były do zamieszczenia we wniosku informacji o wnioskach o udzielenie dotacji skierowanych do innych organów oraz o uzyskanych środkach publicznych, przeznaczonych na prowadzenie prac przy tym zabytku;
- w umowach nie były zawierane postanowienia o obowiązku udostępnienia zabytku dla zwiedzających;
- w przypadku umów z parafiami zawarto zapisy o obowiązku stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 33; 40-47; 197-244; 302-307; 535-536)

Jeden z beneficjentów, w 2013 r. oprócz dotacji przekazanej przez Urząd, otrzymał dotację od Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego²² w kwocie 84 751,05 zł. Łączna kwota dotacji ze środków publicznych na ten cel wyniosła 94 751,05 zł i nie przekroczyła wartości całego zadania (126 361,07 zł).

(dowód: akta kontroli str. 245-246; 257-284)

6. W latach 2013-2015 (do 28 lutego) nikomu nie odmówiono udzielenia dotacji na prace restauratorskie, konserwatorskie oraz roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 33)

7. W latach 2013-2015 (do 28 lutego) Urząd wystąpił do WKZ i Samorządu Województwa z siedmioma wnioskami o udzielenie dotacji:

- na renowację budynku Ratusza w Koronowie (wymiana pokrycia dachowego): do WKZ o 70 000,00 zł w 2013 r. i o 21 900,000 zł w 2014 r. oraz do Samorządu Województwa o 30 557,80 zł w 2013 r.;
- rekonstrukcję i przebudowę budynku Synagogi w Koronowie (prace konserwatorskie i roboty budowlane) wraz z adaptacją na cele kulturalno-oświatowe: do WKZ o 183 800,00 zł w 2014 r. i 137 519,00 zł w 2015 r. oraz do Samorządu Województwa o 625 040,00 zł w 2014 r. i o 481 316,00 zł w 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 34; 420-456)

W 2013 r. od WKZ Urząd otrzymał dotację na wymianę pokrycia dachowego budynku Ratusza w Koronowie w kwocie 10 000,00 zł. Środki te wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem i rozliczono zgodnie z postanowieniami umowy zawartej z WUOZ w Toruniu dnia 5 listopada 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 34; 457-460)

W 2014 r. Urząd otrzymał od WKZ dotacje na renowację elewacji budynku Ratusza w Koronowie w kwocie 8 000,00 zł. oraz na renowację, wzmocnienie konstrukcji i roboty

²⁰ Budynki zlokalizowane przy placu Zwycięstwa 19 i 23, w strefie konserwatorskiej „A” – dzielnicy starego miasta, wpisanej do rejestru zabytków Województwa Kujawsko-Pomorskiego pod numerem A/1418.

²¹ Terminy wynikały z innych dokumentów w sprawie.

²² Dalej: „Samorządu Województwa”.

konserwatorskie budynku synagogi w kwocie 10 000,00 zł. Środki te wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem i rozliczono zgodnie z postanowieniami zawartych umów z WUOZ w Toruniu.

(dowód: akta kontroli str. 34; 461-464; 477-480)

W 2014 r. od Samorządu Województwa Urząd otrzymał dotacje na rekonstrukcję i przebudowę budynku synagogi w Koronowie w kwocie 100 000,00 zł oraz na renowację elewacji budynku Ratusza w Koronowie w kwocie 20 000,00 zł. W obu przypadkach środki te wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem. Rozliczenie ich nastąpiło w dniu 18 grudnia 2014 r. tj. 6 dni po terminie określonym w umowie.

Zwłoka w rozliczeniu wyniknęła ze zbyt późnego przekazania środków przez dotującego, co uniemożliwiło beneficjentowi dokonanie rozliczenia w terminie wskazanym w umowie.

(dowód: akta kontroli str. 34; 465-476; 481-496)

8. Poza powyższymi dotacjami w latach 2013-2015 (do 28 lutego) Gmina Koronowo na opiekę nad zabytkami innych środków finansowych nie otrzymała.

(dowód: akta kontroli str. 36)

9. O możliwości pozyskania środków na prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków z innych źródeł niż budżet Gminy Koronowo właściciele takich zabytków informowano na spotkaniach osiedlowych komitetów samorządu mieszkańców (średnio dwa razy w roku), na innych spotkaniach przedstawicieli Urzędu z mieszkańcami, w rozmowach telefonicznych, pocztą elektroniczną, na sesjach Rady Miejskiej w Koronowie, poprzez publikację uchwał Rady.

Urząd nie posiadał wiedzy na temat środków otrzymanych z różnych źródeł przez właścicieli zabytków nieruchomości z terenu Gminy Koronowo wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez WKZ na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych przy tych zabytkach.

(dowód: akta kontroli str. 37; 321-323)

10. W okresie objętym kontrolą wspólnie z WKZ, w celu pozyskania z innych źródeł środków na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane podejmowano działania w sprawie uzyskania dotacji od Samorządu Województwa oraz Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji na remont ratusza i remont mostu kolejki wąskotorowej.

(dowód: akta kontroli str. 321-323, 529-534)

11. Spośród 34 zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków będących własnością Gminy Koronowo do oględzin NIK wytypowano trzy zabytki będące w zarządzie Gminy, zlokalizowane w Koronowie tj. budynek synagogi, ul. Szkolna 6, ratusz (budynek główny), pl. Zwycięstwa 1, most kolejki wąskotorowej działka 1235. Budynek główny ratusza objęty był rocznymi i pięcioletnimi kontrolami okresowymi, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane²³. Kontrole te zostały przeprowadzone w 2014 r., a sformułowane w ich wyniku zalecenia dotyczyły m.in. wykonania remontu: elewacji, izolacji ścian fundamentowych i piwnicznych, pokrycia dachowego wraz z kominami, pomieszczeń wewnątrz budynku, a także wyposażenia drzwi do pomieszczeń sanitarnych w otwory wentylacyjne. W wyniku przeprowadzonych oględzin, stwierdzono, że zalecenia wydane w wyniku rocznych i pięcioletnich kontroli okresowych zostały zrealizowane.

W przypadku synagogi prowadzona jest przebudowa i zmiana sposobu użytkowania obiektu.

Most kolejki wąskotorowej, przejęty 21 lutego 2013 r. od PKP, pełni funkcję użytkową ścieżki rowerowej. Posiadał książkę obiektu budowlanego, do której załączono m.in. decyzję Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego z Bydgoszczy (dalej: „PINB”) stwierdzającą wykonanie obowiązku nałożonego decyzją PINB z 2012 r. dotyczącą wyeliminowania potencjalnego zagrożenia życia lub zdrowia ludzi oraz bezpieczeństwa mienia związanego z czynnym osuwiskiem w oparciu o wskazania zawarte w ekspertyzie²⁴.

²³ Dz. U. z 2013.1409 ze zm., zwanej dalej „Prawem budowlanym”.

²⁴ Ekspertyza geotechniczna Zakładu Geomechaniki Instytutu Budownictwa Wodnego Polskiej Akademii Nauk.

Zabezpieczenie mostu nakazał z urzędu WKZ, który wydał następnie decyzję o pozwoleniu na prowadzenie badań i sporządzenie ekspertyzy technicznej oraz prowadzenie prac przy ww. obiekcie w zakresie w niej określonym.

W wyniku oględzin stwierdzono ponadto, że na obiektach nie były zamontowane urządzenia i reklamy. Obiekty nie były oznaczone znakiem informującym o objęciu je ochroną konserwatorską.

(dowód: akta kontroli str. 170-180; 186-187; 247-256; 527-528)

12. Trzy inne zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków, tj. „Pałac Opata” (Koronowo, ul. Klasztorna 1), będący własnością powiatu bydgoskiego oraz kościół pocysterski w Byszewie i kościół filialny św. Andrzeja w Koronowie, na zlecenie NIK, zostały poddane przez PINB kontrolom doraźnym w zakresie oceny ich stanu technicznego oraz prawidłowości utrzymania i użytkowania. PINB stwierdził, że kontrolowane obiekty są utrzymywane i użytkowane zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 5 ust. 2 Prawa budowlanego. Żadne elementy kontrolowanych obiektów narażone na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania oraz elementy instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska, instalacji gazowych oraz przewodów kominowych nie były uszkodzone w trakcie kontroli. W przypadku „Pałacu Opata” PINB stwierdził ponadto, że w książce obiektu budowlanego brakowało informacji, czy na realizację prac, których wykonanie stwierdzono podczas kontroli PINB²⁵ uzyskano stosowne decyzje administracyjne oraz zgody WKZ. W związku z tym PINB pismem z dnia 21 kwietnia 2015 r. wystąpił do zarządcy budynku o informację w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 324-398)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Dwie dotacje²⁶ w wysokości 15 000 zł każda na dofinansowanie prac konserwatorskich i remontowych, zostały wypłacone mimo braku kosztorysów zatwierdzonych przez WKZ, co stanowiło naruszenie § 2 uchwały Rady Miejskiej z 2012 r.

Dotacje powyższe zostały wypłacone mimo braku kosztorysów powykonawczych przeprowadzonych prac lub robót z uwzględnieniem kosztów zakupu materiałów, co stanowiło naruszenie § 9 ust. 2 uchwały Rady Miejskiej z 2012 r., oraz pomimo braku przelewów uznających wykonawców i protokołów odbioru końcowego wykonanych prac remontowych, co naruszało § 6 umów zawartych z beneficjentami.

W tej sprawie dwóch członków komisji opiniującej wnioski o udzielenie dotacji wyjaśniło, że nie pamięta okoliczności podjęcia decyzji w przedmiocie tych dotacji, kolejnych dwóch wyjaśniło, że powodem naruszenia zasad było przeoczenie oraz uznanie, że dokumentacja była kompletna i wystarczająca.

Burmistrz Koronowa wyjaśnił, że prawdopodobnie wystąpiło niedopełnienie obowiązków przez pracowników. Nie przypuszczał, że tych dokumentów brakuje.

(dowód: akta kontroli str. 321-323; 399-402)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

O udzieleniu dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków nie informowano Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Rady Powiatu Bydgoskiego oraz Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz nie prowadzono rejestru wykazu tych dotacji, pomimo takiego wymogu wynikającego z art. 82 ust. 3 Ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 302-307; 535-536)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

²⁵ Wykonanie wiatrolapu, wykonanie ocieplenia części polaci dachu oraz okna dachowego.

²⁶ Umowa nr: 34/2014 z dnia 28 lutego 2014 oraz 35/2014 z dnia 28 lutego 2014 r.

4. Współpraca z Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących zniszczenia, uszkodzenia lub niezabezpieczenia zabytku

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpływały skargi i wnioski lub informacje o czynach określonych w art. 108, 110, 113-114, 117-119 Ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 308-320)

2. W okresie objętym kontrolą Burmistrz Koronowa nie informował wojewódzkiego konserwatora zabytków o przypadkach działań lub zaniechań określonych w art. 108, 110, 113-114, 117-119 Ustawy, ponieważ takie przypadki nie wystąpiły.

(dowód: akta kontroli str. 321-323; 497-513)

3. W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu nie występowali do WKZ (i innych podmiotów) o wytyczne, instrukcje w sprawie sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia na terenie Gminy Koronowo działań i zaniechań, o których mowa w art. 108, 110, 113-114, 117-119 Ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 321-323; 497-513)

4. Burmistrz nie rozważał możliwości zawarcia „Porozumienia” z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim, o którym mowa w art. 96 ust. 2 Ustawy. W wyjaśnieniach podał że Gminy Koronowo nie stać na zawarcie takiego porozumienia.

(dowód: akta kontroli str. 321-323)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o:

1. Uaktualnienie GEZ.
2. Opracowanie i przedłożenie do uchwalenia gminnego programu opieki nad zabytkami.
3. Podjęcie stosownych działań mających na celu zapewnienie przestrzegania przyjętych zasad udzielania dotacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, dnia 10 czerwca 2015 r.

Kontrolerzy

Tadeusz Lewandowski
doradca techniczny

.....
podpis

Karol Gromotka
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Dyrektor
Barbara Antkiewicz

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
w Bydgoszczy
z up.

.....
Oliwia Bar
Wicedyrektor

